

شماره صندلی:

نام:

نام خانوادگی:

کلاس:

رشته: تجربی

باسمه تعالی

اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران

اداره آموزش و پرورش منطقه ۶

دبیرستان ماندگار البرز

پایه دهم

دبیرستان ماندگار البرز

نمره با عدد:

نمره با حروف:

نام درس: فارسی ۱

تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۳/۱۱

زمان امتحان: ۷۵ دقیقه

نام دبیر: آقای

تعداد صفحه: ۲

امضای دبیر

الف) قلمرو زبانی (۷ نمره)

معنای واژگان مشخص شده زیر را بنویسید.

الف) از آموختن، ننگ مدار تا از ننگ رسته باشی. (ب) لاجرم سپر بینداخت.

پ) نیامد ز کار تو بر دوده ننگ (ت) کافتاب نعمتم شد زیر میغ

نادرستی های املائی را بیابید و درست هر یک را بنویسید.

نطق مرغ - مکر و عداوت - بيقوله و خرابه - ماهر و حاضق - فراغ و آسودگی - وقار و طمأنینه - ذوق و قریبه - مطربی و مسخره گی - عنان و سنان - به هوا برمی خاست - اشباه و ماندها - رنگ هوس

شکل درست املائی واژگان را از داخل کمانک انتخاب نمایید.

الف) وقتی (اصوه - اسوه) تو آن (تمثیل - تمسیل) وفاداری باشد چه باک اگر وجودت هدیه ی راه خدا شود.

ب) یک نمره بیست با مبلغی آفرین و (احسنت - احسن) تحویل می گرفت.

پ) در حماسه، تاریخ و (اساطیر - اساطیر)، خیال و حقیقت به هم آمیخته می شود.

نقش دستوری واژه های مشخص شده را بنویسید.

الف) بدانست سهراب، کاو دختر است. (ب) صبا، بر آن سر زلف ار دل مرا بینی / ز روی لطف بگویی که جا ننگه دارد

کدام یک از واژگان زیر، دو تلفظی نیست؟

الف) جاودان (ب) خرامان (پ) مهربان (ت) یادگار

با توجه به بند زیر به پرش ها پاسخ دهید.

سال دوم دبیرستان بودیم. زنگ نقاشی ما بود. در کلاس نشسته بودیم و چشم به راه معلم. معلم به تخته سیاه با گچ طرح جانوری می ریخت؛ ما را به رونگاری و نقاشی آن می نشانند و خود به نقطه چینی نقشه خود می نشست.

الف) یک ترکیب وصفی بیابید.

ب) یک مورد حذف فعل بیابید و نوع آن را مشخص کنید.

پ) جمله ای بیابید که در آن واو عطف به کار رفته است.

ت) نوع دقیق فعل جمله سوم بند را بنویسید.

در جمله مرکب زیر حرف پیوند، جمله هسته و جمله وابسته را مشخص کنید.

تیمور اندیشید که پس از مرگ، مزار او چگونه خواهد بود.

درباره کاربرد کلمه «را» در بیت روبرو توضیح دهید. هدیه ها می داد هر درویش را / تا بیابد نطق مرغ خویش را

ممال واژه «رکاب» را بنویسید.

ب) قلمرو ادبی (۵ نمره)

در هر یک از موارد زیر فقط یک آرایه ادبی برجسته و غیر تکراری بیابید.

الف) ای کشتی های صیادی که مقاومت پیشه کرده اید.

ب) شود کوه آهن چو دریای آب / اگر بشنود نام افراسیاب

پ) از روی نیکوش حبس و چاه آمد و از خوی نیکوش تخت و گاه آمد.

یک مشبه و یک مشبه به در بیت زیر مشخص کنید.

به گرز گران دست برد اشکبوس / زمین آهنین شد سپهر آبنوس

۰/۵	نام پدیدآورندگان آثار زیر را بنویسید.	۱۲
۱	الف) مائده های زمینی و مائده های تازه : ب) اخلاق محسنی :	۱۳
۰/۲۵	جاهای خالی را با پاسخ مناسب کامل کنید. الف) هر حماسه چند ویژگی دارد: داستانی ، قهرمانی ، ، خرق عادت. ب) مصراع « کز همه شیرین سخنی گوش ماند» آرایه دارد . پ) مصراع « مپندار این شعله افسرده گردد » از نظر گونه بیان، به شیوه است . ت) ادبیات عرفانی ما، در حوزه ادبیات قرار می گیرد.	۱۴
۱	پاسخ درست را از داخل کمانک برگزینید. در مصراع « من آزاده از خاک آزادگانم»، واژه « خاک»، از میهن و سرزمین است. (استعاره / مجاز / کنایه)	۱۵
۱	کدام یک از بیت های زیر، « حسن تعلیل» دارد؟ توضیح دهید. الف) چون بدوم سبزه در آغوش من / بوسه زند بر سر و بر دوش من ب) باران همه بر جای عرق می چکد از ابر / پیداست که از روی لطیف توحیا کرد	۱۶
۱	حفظ شعر: بیت های زیر را کامل کنید. الف) خروشان و جوشان به کردار موج / ب) / دگر باره ایران، پرآوازه شد	
پ) قلمرو فکری (۸ نمره)		
۰/۵	منظور نویسنده از جمله « ای کاش عظمت در نگاه تو باشد، نه در آن چیزی که به آن می نگری » چیست ؟	۱۷
۰/۵	در بیت زیر، آنچه که مولوی آدمی را از آن بر حذر می دارد چیست؟ « چون بسی ابلیس آدم روی هست / پس به هر دستی نشاید داد دست»	۱۸
۱	چکیده مفهومی هر یک از بیت های زیر را بنویسید . الف) گرت هواست که معشوق نگسلد پیمان / نگاه دار سررشته تا نگه دارد ب) زین کاروانسرای بسی کاروان گذشت / ناچار کاروان شما نیز بگذرد	۱۹
۰/۵	مفهوم مصراع روبرو را بنویسید. خون تو امضای راستی است .	۲۰
۰/۵	در عبارت زیر منظور از قسمت مشخص شده چیست؟ جز تو کسی نمانده است / که در زندگی ما <u>نخل و عنب و تاکستان</u> بکارد.	۲۱
۰/۵	معنی و مفهوم عبارات و اشعار زیر را بنویسید. الف) هموردت آمد ، مشو باز جای ب) کیست کند با چو منی همسری ؟ پ) بُد مرغ را پیش تیرش گذر ت) جز از جام توحید هرگز ننوشم / زنی گر به تیغ ستم گردن من ث) حریف مغلوب، مخدول و نالان استرحام می کرد. ج) هر که داد از خویشان بدهد از داور مستغنی باشد. چ) تاریخ، مشیت باری تعالی است . ح) سه ماه بود که موی سر باز نکرده بودیم.	۲۲
۰/۷۵	پیروز باشید!	
۰/۷۵	گروه زبان و ادبیات فارسی	

الف) قلمرو زبانی (۷ نمره)

۱ معنای واژگان مشخص شده زیر را بنویسید.

الف) رسته: رها (۰/۲۵) ب) سپر بینداخت: تسلیم شد (۰/۲۵)

پ) دوده: خاندان، دودمان، طایفه (۰/۲۵) ت) میخ: ابر (۰/۲۵)

۲ نادرستی های املائی را بیابید و درست هر یک را بنویسید.

بیغوله (۰/۲۵) حاذق (۰/۲۵) قریحه (۰/۲۵) مسخرگی (۰/۲۵)

۳ شکل درست املائی واژگان را از داخل کمانک انتخاب نمایید.

الف) اسوه (۰/۲۵) تمثیل (۰/۲۵) ب) احسنت (۰/۲۵) پ) اساطیر (۰/۲۵)

۴ نقشی دستوری واژه های مشخص شده را بنویسید.

الف) سهراب: نهاد (۰/۲۵) دختر: مسند (۰/۲۵) ب) صبا: منادا (۰/۲۵) ش: متمم (۰/۲۵)

۵ کدام یک از واژگان زیر، دو تلفظی نیست؟ ب) خرامان (۰/۲۵)

۶ با توجه به بند زیر به پرسش ها پاسخ دهید.

سال دوم دبیرستان بودیم. زنگ نقاشی ما بود. در کلاس نشسته بودیم و چشم به راه معلم. معلم به تخته سیاه با گچ طرح

جانوری می ریخت؛ ما را به رونگاری و نقاشی آن می نشانند و خود به نقطه چینی نقشه خود می نشست.

الف) ترکیب وصفی: سال دوم (۰/۲۵)

ب) بودیم در جمله چشم به راه معلم (۰/۲۵): حذف به قرینه لفظی (۰/۲۵)

پ) ما را به رونگاری و نقاشی آن می نشانند (۰/۲۵)

ت) ماضی بعید (۰/۲۵)

۷ در جمله مرکب زیر حرف پیوند، جمله هسته و جمله وابسته را مشخص کنید.

تیمور اندیشید: جمله هسته (۰/۲۵) که: حرف پیوند (۰/۲۵) پس از مرگ، مزار او چگونه خواهد بود: جمله وابسته (۰/۲۵)

۸ درباره کاربرد کلمه «را» در بیت زیر توضیح دهید.

«را» در این بیت به معنی «به» است (۰/۲۵) و حرف اضافه محسوب می شود. (۰/۲۵)

۹ ممال واژه «رکاب» را بنویسید. رکب: (۰/۲۵)

ب) قلمرو ادبی (۵ نمره)

۱۰ در هر یک از موارد زیر فقط یک آرایه ادبی برجسته و غیر تکراری بیابید.

الف) تشخیص (۰/۲۵) ب) اغراق (۰/۲۵) پ) سجع (۰/۲۵)

۱۱ یک مشبه و یک مشبه به در بیت زیر مشخص کنید.

مشبه: زمین یا سپهر (۰/۲۵) آهن یا آبنوس: (۰/۲۵)

۱۲ نام پدید آورندگان آثار زیر را بنویسید.

الف) مائده های زمینی و مائده های تازه: آندره ژید (۰/۲۵) ب) اخلاق محسنی: حسین واعظ کاشفی (۰/۲۵)

۱۳ جاهای خالی را با پاسخ مناسب کامل کنید.

الف) قومی و ملی (۰/۲۵) ب) حس آمیزی (۰/۲۵) پ) عادی (۰/۲۵) ت) غنایی (۰/۲۵)

۱۵ کدام یک از بیت های زیر، « حسن تعلیل » دارد؟ توضیح دهید.

بیت ب) باران همه بر جای عرق می چکد از ابر / پیداست که از روی لطیف توحیا کرد (۰/۲۵)
 زیرا شاعر در این بیت علت باریدن باران را غیر علمی بیان می کند و می گوید که ابر با آن لطافتش از روی لطیف یار حیا کرده،
 عرق شرم می بارد. (۰/۷۵)

۱۶ حفظ شعر: بیت های زیر را کامل کنید.

الف) فراز آمدند از کران فوج فوج (۰/۵)
 ب) چو هنگامه آزمون تازه شد (۰/۵)

پ) قلمرو فکری (۸ نمره)

۱۷ منظور نویسنده از جمله « ای کاش عظمت در نگاه تو باشد، نه در آن چیزی که به آن می نگری » چیست؟
 در نگرش و نگاه ما باید زیبایی وجود داشته باشد ما باید همه چیز را زیبا ببینیم (۰/۵)

۱۸ در بیت زیر، آنچه که مولوی آدمی را از آن بر حذر می دارد چیست؟

از دوستی با انسان های شیطان صفت (۰/۵)

۱۹ چکیده مفهومی هر یک از بیت های زیر را بنویسید.

الف) وفادار باش تا وفا ببینی (۰/۵)

ب) هیچ کس در این دنیا ماندگار نیست. (۰/۵) (مرگ به سراغ شما نیز می آید.)

۲۰ مفهوم مصراع روبرو را بنویسید. شهادت تو تأیید و نهایت راستی و درستی شد. (۰/۵)

۲۱ در عبارت زیر منظور از قسمت مشخص شده چیست؟

برکت (۰/۵) یا سرسبزی و آبادانی

۲۲ معنی و مفهوم عبارات و اشعار زیر را بنویسید.

الف) حریف تو آمد، فرار نکن (۰/۵)

ب) هیچ کس نمی تواند با من برابری کند. (۰/۵)

پ) پرنده نمی توانست از تیر او رهایی یابد. (۰/۵) یا: در تیراندازی بسیار ماهر بود.

ت) اگر با شمشیر ستم، سر از تنم جدا کنی (۰/۵) دست از یگانه پرستی و توحید برنمی دارم. (۰/۵)

ث) حریف شکست خورده، با ذلت و با ناله و زاری طلب رحم و بخشایش می کرد. (۰/۷۵)

ج) هر کس در مورد کارهای خودش منصف باشد، نیازی به قضاوت و داوری دیگران ندارد. (۰/۷۵)

چ) تاریخ، اراده و خواست خداوند بزرگ است. (۰/۵)

ح) سه ماه بود که موی سرمان را کوتاه نکرده بودیم. (۰/۵)

گروه زبان و ادبیات فارسی